

Korrupsjon og korrupsjonsbekjempelse

Inge Amundsen
Seniorforsker, Chr. Michelsens Institutt

Bergen kommune, Byrådsavdeling for byutvikling, klima og miljø

Solstrand hotell
20. november 2013, 13:30

Korrupsjon og korrupsjonsbekjempelse

Bakgrunn: **CMI** CHR. MICHELSEN INSTITUTE og

Hva er korrupsjon?

- Definisjoner
- Hvem-hva-hvor
- Aktører, perspektiver, nivåer

Korrupsjonsbekjempelse

- Forebygging
- Institusjonell kontroll
- Påtale og straff

Ufordringer og dilemmaer

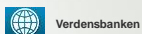

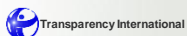

Korrupsjon: definisjoner

- Abuse (capture) of public power for private benefit

- Misuse of entrusted power for private gain

- Gi/tilby eller kreve/motta/akseptere en utilbørlig fordel i anledning stilling, verv eller oppdrag

- Misbruk av offentlig stilling til egen fordel

Korrupsjon: hvem, hva, hvordan

Hvordan?

- Bestikkelser (*bribery*)
- Underslag (*embezzlement*)
- Økonomisk kriminalitet (*fraud*)
- Utpressing (*extortion*)
- Favorisering (*favouritism, patronage, nepotism*)

Hvem

- Seg selv
- Familie, venner
- Eget parti, forening
- Egen business

Hva?

- Penger
- Verdier
- Fordeler
- Løfter, trusler

PENGER
STATUS
MAKT

To aktører

STATEN

Ikke-STATLIGE aktører

- Makthavere
- Politikere
- Statlige tjenestemenn
- Funksjonærer, byråkrater

- Valgte
- Utnevnte
- Ansatte
- "Betrodd stilling"

- Private individer
  - Private firmaer
  - NGO'er, sivilsamfunn
- Brukere, klienter
  - Kontraktører, leverandører
  - Kunder

To perspektiver

Etterspørsels-orientert

Tilbuds-orientert

Offentlig/statlig side
Korruptert
Passiv korrupsjon

Privat side
Korrumperer
Aktiv korrupsjon

Ekstraktiv korrupsjon
"Kleptokrati"

Firmaer bestikker
"Captured state"
"Bananrepublikk"

To nivåer

POLITISK korrupsjon
"Grand corruption"

VALGT
Lager/endrør
regelverket

Ekstraksjon
Maktbevaring

BYRÅKRATISK korrupsjon
"Petty corruption"

ANSATT
Implementerer
Yter service
Møter brukere

CM I CORRUPTION INSTITUTE

Byråkratisk korrupsjon

Politisk korrupsjon

Offentlig ansatte

Kontraktører, leverandører

- Leverer for lite, for dårlig
- Leverer for sent, for dyrt

Brukere

- Får hva *ikke* er berettiget til
- Får *mer* enn berettiget til

- Tar i mot smøring for tillatelser, godkjenninger, etc.
- Tar prosenter på innkjøp, kontrakter, etc.
- Skaper forsinkelser, vanskeligheter, byråkrati ..
- Endrer prosjekter til hva som er lettere å underslå (teknisk, varer, leveranser)
- Ansetter/kontraherer slekt og venner
- Gir fordelene til egne firmaer, foreninger, ...
- Underslår

CM I CORRUPTION INSTITUTE

Korrupsjonskontroll

1. Forebygging

- Tilgang på informasjon, åpenhet
- Kunnskap og bevisstgjøring
  - Lokalkunnskap
  - Profesjonelle innkjøpere
  - Benchmarking, standard supplies
  - Codes of ethics
  - Codes of conduct
- Varsling
  - Varslerkultur
  - Beskyttelse av informanter og varslere
  - Tipstelefoner
- Forvaltningsreformer
  - Dereguleringer
  - Konkurransesetting
  - Privatiseringer?
  - Desentralisering?
- Brukerkontroll
  - Integrity pacts
  - Citizens' charters

ÅPENHET

VARSLING

Korrupsjonsforebyggende nettverk

CM I CORRUPTION INSTITUTE

Korrupsjonskontroll

cmf.no

2. Institusjonell kontroll

- Parlamentar og domstoler
  - Etablere lover og juridisk rammeverk
  - Integrere internasjonal lov og prinsipper
  - Etablere institusjoner
  - Vurdere lovene, dømme etter lov
- Spesial-institusjoner
  - Ombudsmenn
    - Anti-Corruption Agencies
- Riksrevisjon og internerrevisjon
  - Inspeksjoner
- Økokrim
  - Etterforskning og påtale
- Forvaltningsreformer
  - Dereguleringer
  - Privatiseringer
  - Konkurranser
  - Desentralisering
- Klageinstanser
  - Interne
  - Eksterne

CMI NORWICH INSTITUTE

Korrupsjonskontroll

cmf.no

3. Påtale og straff

- Finanskontroll
  - Kontroll av finanstransaksjoner
  - Kontroll av eiendom og interesser
- Kontroll av hvitvasking og kapitalflukt
- Svartelisting
  - Debarment
- Internasjonal lov
  - Konvensjoner
  - Organisasjoner, samarbeid
- Straffeloven, 26. kapittel, § 270-280 om bedrageri, utroskap og korrupsjon
  - Formuesforbytelse: inntil tre år
    - Simpel korrupsjon
    - Tyveri, underslag
    - Bedrageri, utroskap
    - Påvirkningshandel
  - Grov korrupsjon: inntil ti år
    - Mottaraksseptorer: passiv korrupsjon
    - Gir/tilbyr: aktiv korrupsjon (bestikke)

"kommunikasjonskontroll"

"frammer vitale samfunnsinteresser"

gtz

CMI NORWICH INSTITUTE

Utfordringer

cmf.no

Korrupsjon eller gave?

- Vanlig høflighet eller simpel korrupsjon?

Korrupsjon koster DYRT

- Dyrt for samfunnet
  - "Svin" i offentlige budsjetter
  - Dyrene og dårligere service, tjenester
- Dyr kontroll
  - Kompetanse: inspeksjoner, etterforskning, regnskap/finans
  - Internasjonal økonomisk kriminalitet
  - Hvitvasking, skatteparadis
- Unødig mistenksomhet
  - Kontroll versus tillit?
  - Kan bli for omflattende?

Mottiltak mot sin hensikt?

- Desentralisering
- Privatisering og deregulering

Hvem skal vokte vaktbikkjene?

CMI NORWICH INSTITUTE
